

InstanceName

§141

Dnr KS 2020-1652

Yttrande gällande granskningsförslag för ombyggnad av väg 77 delen Uppsala Länsgräns – Eknäs i Norrtälje kommun, Stockholms län Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår:

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna kommunstyrelsekontorets förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar det till Trafikverket.

Sammanfattning av ärendet

Trafikverket beslutade 2017 att en ny riksväg 77 mellan länsgränsen och Trafikplats Rösa ska byggas söder om Rimbo och söder om Finsta. Från Alhamrakorsningen och västerut mot länsgränsen ligger vägen kvar i befintligt läge. Vägen föreslås utformas med 8,5 meter körbana och 0,75 meter vägren dit oskyddade trafikanter är hänvisade. Vägen föreslås utföras med 1+1 körfält med referenshastigheten 80 km/tim.

Norrtälje kommun har tidigare påtalat för Trafikverket de stora trafiksäkerhetsproblem som kommer att uppstå om vägen inte byggs mötesfri med 2+1 körfält i 100 km/tim. Trafikverket meddelade på kommunledningsmöte i september 2019 att verket avser att tillmötesgå kommunens krav med att se över möjligheterna för en hybridvariant mellan 1+1 körfält och 2+1 körfält. I remitterat förslag till vägplan saknas lösning för omkörningsfält och någon återkoppling på att en sådan hybridvariant har utretts har inte delgivits kommunen. Kommunstyrelsekontoret vill med detta yttrande återigen påtala riskerna med trafiksäkerhetsproblemen i föreslagen utformning av vägen och att en högre hastighet som bidrar till bättre regional tillgänglighet är viktig för Norrtälje kommun och hela norra länet.

Kommunstyrelsekontoret föreslår även att påtala behovet av en pendlarparkering i Gottröra där stomlinje 677 mot Uppsala/Arlanda/Norrtälje går. Stockholms läns landsting har erbjudit anläggningsbidrag för en pendlarparkering men Trafikverket vill inte ansvara för drift av en pendlarparkering. Kommunstyrelsekontoret vill med detta yttrande meddela att kommuner i regel inte har något driftsansvar på landsbygden utan är statens uppgift. Kommunstyrelsekontoret anser att anläggnings- och driftsansvaret för en pendlarparkering måste lösas innan Trafikverket fastställer vägplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande avseende -Yttrande gällande granskningsförslag för ombyggnad av väg 77 delen Uppsala Länsgräns – Eknäs i Norrtälje kommun, Stockholms län

Yttrande gällande granskningsförslag för ombyggnad av riksväg 77 delen Uppsala Länsgräns – Eknäs, Norrtälje kommun, Stockholms län

Beslutande sammanträde

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott kan besluta i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag, och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Trafikverket
Biträdande kommundirektör
Avdelningschef Planering och strategi
Översiktsplanerare

Förvaltning och avdelning

Handläggare: Johan Mattsson
Titel: Översiktsplanerare
E-post: johan.mattsson@norrtalje.se

Till: Kommunstyrelsens arbetsutskott

Yttrande gällande granskningsförslag för ombyggnad av väg 77 delen Uppsala Länsgräns – Eknäs i Norrtälje kommun, Stockholms län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår:

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna kommunstyrelsekontorets förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar det till Trafikverket.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Trafikverket beslutade 2017 att en ny riksväg 77 mellan länsgränsen och Trafikplats Rösa ska byggas söder om Rimbo och söder om Finsta. Från Alhamrakorsningen och västerut mot länsgränsen ligger vägen kvar i befintligt läge. Vägen föreslås utformas med 8,5 meter körbana och 0,75 meter vägren dit oskyddade trafikanter är hänvisade. Vägen föreslås utföras med 1+1 körfält med referenshastigheten 80 km/tim.

Norrtälje kommun har tidigare påtalat för Trafikverket de stora trafiksäkerhetsproblem som kommer att uppstå om vägen inte byggs mötesfri med 2+1 körfält i 100 km/tim. Trafikverket meddelade på kommunledningsmöte i september 2019 att verket avser att tillmötesgå kommunens krav med att se över möjligheterna för en hybridvariant mellan 1+1 körfält och 2+1 körfält. I remitterat förslag till vägplan saknas lösning för omkörningsfält och någon återkoppling på att en sådan hybridvariant har utretts har inte delgivits kommunen. Kommunstyrelsekontoret vill med detta yttrande återigen påtala riskerna med trafiksäkerhetsproblemen i föreslagen utformning av vägen och att en högre hastighet som bidrar till bättre regional tillgänglighet är viktigt för Norrtälje kommun och hela norra länet.

Kommunstyrelsekontoret föreslår även att påtala behovet av en pendlarparkering i Gottröra där stomlinje 677 mot Uppsala/Arlanda/Norrtälje går. Stockholms läns landsting har erbjudit anläggningsbidrag för en pendlarparkering men Trafikverket vill inte ansvara för drift av en pendlarparkering. Kommunstyrelsekontoret vill med detta yttrande meddela att kommuner i regel inte har något driftsansvar på landsbygden utan är statens uppgift. Kommunstyrelsekontoret anser att anläggnings- och driftsansvaret för en pendlarparkering måste lösas innan Trafikverket fastställer vägplanen.

Ärendet

Bakgrund

En ombyggnad av riksväg 77 har diskuterats länge. En första förstudie och vägutredning för sträckan gjordes av Vägverket mellan 1996-1998. Sedan dess har flera delsträckor studerats i olika utredningar. I kommunens fördjupade översiktsplan för Rimbo samhälle från 2010 har kommunen föreslagit lösningar för riksväg 77 vilka till stora delar beaktades i förstudien som var klar 2013.

Under sommaren 2013 tog Trafikverket ett ställningstagande om projektets framtid. I ställningstagandet gavs direktiv om att projektet i första hand ska utgå från steg-3 åtgärder utmed befintligt väg och att referenshastigheten ska vara 80 km/tim. Under 2014 tog Trafikverket fram en lokaliseringsstudie som studerade flera olika lokaliseringar söder och norr om Rimbo samt Finsta. Trafikverket beslutade 2017 att ny väg ska byggas söder om Rimbo och söder om Finsta. Från Alhamrakorsningen och västerut mot länsgränsen ligger vägen kvar i befintligt läge.

Trafikverket tar nu fram vägplan för hela sträckan. Vägplanerna har delats in i tre etapper varav detta är etappen länsgränsen – Eknäs. De övriga etapperna är Eknäs – Salmunge (söder om Rimbo) och Salmunge – Trafikplats Rösa (söder om Finsta). För etapp Eknäs – Salmunge (söder om Rimbo) pågår ytterligare utredning för att studera om vägen kan flyttas ytterligare söderut. Vägen föreslås utformas med 8,5 meter körbana och 0,75 meter vägren dit oskyddade trafikanter är hänvisade. Vägen föreslås utföras med 1+1 körfält med referenshastigheten 80 km/tim.

Beskrivning

Norrtälje kommun har i flera remissyttranden och skrivelser till Trafikverket påtalat de stora trafiksäkerhetsproblem som kommer att uppstå om vägen inte byggs mötesfri med 2+1 körfält i 100 km/tim istället för föreslagna 1+1 körfält med referenshastighet 80 km/tim. Trafikverket har meddelat på kommunledningsmöte i september 2019 att verket avser att tillmötesgå kommunens krav med att se över möjligheterna för en hybridvariant mellan 1+1 körfält och 2+1 körfält. I remitterat förslag till vägplan saknas lösning för omkörningsfält och någon återkoppling på att en sådan hybridvariant har utretts har inte delgivits kommunen.

Kommunstyrelsekontoret anser att en riksintresseklassad väg ska vara utformad för att tillåta hastigheter som överensstämmer med vägens status. Riksväg 77 ska till största delen byggas i ett helt nytt läge söder om Långsjön, Rimbo och Finsta. Sammanlagt planeras ca 16 km helt ny väg att byggas av totalt ca 27 km. Av de sträckor där vägen ändå ligger kvar i befintligt läge krävs ändå att vägen byggs upp som helt ny precis brevid befintlig väg. När i stort sett hela sträckan därmed måste byggas från grunden anser Kommunstyrelsekontoret att Trafikverket kräver att länsplanens budget måste utökas. Det mest samhällsekonomisk lönsamma är att bygga vägen mötesfri med 2+1 körfält i 100 km/tim. Det finns dessutom flera trafiksäkerhetsmässiga fördelar med att bygga mötesfri 2+1 körfält än med 1+1 körfält.

Trafikverket föreslår att vägen utformas med 8,5 meter bred körbana och 0,75 meter sidoremsa dit oskyddade trafikanter är hänvisade. Kommunstyrelsekontoret anser att förslaget är en alldeles för defensiv hållning gentemot oskyddade trafikanter som fortsatt kommer få utstå en otrygg och stressande trafikmiljö. Kommunstyrelsekontoret anser att Trafikverket måste göra en djupare behovsanalys för gång- och cykelstråk och att åtgärder anpassas efter platsspecifika förutsättningar. Detta är särskilt viktigt inför etapp 2 och 3. I förslag till etapp 1 finns breddad sidoremsa mellan flera anslutningar och närmsta hållplats samt en separerad gång- och cykelbana i Gottröra, vilket är positivt.

Kommunstyrelsekontoret anser att Trafikverket måste anlägga en pendlarparkering i Gottröra där stomlinje 677 mot Uppsala/Arlanda/Norrtälje går. Det finns redan idag ett stort behov av pendlare boende i områdena Närtuna, Gottröra och Abrahamsby att ställa bilen i Gottröra. Stockholms läns landsting anser att en pendlarparkering i Gottröra är bra och kan tänka sig att bidra med anläggningsmedel. Dock måste annan part ansvara för drift. Kommunstyrelsekontoret anser att Trafikverket måste ta detta ansvar eftersom det är långt utanför närmsta tätort där Norrtälje kommun har driftsansvar. Kommuner har i regel inte något driftsansvar utanför tätorter. Kommunstyrelsekontoret anser att anläggnings- och driftansvaret för en pendlarparkering måste lösas innan Trafikverket fastställer vägplanen.

Lagkrav

Ej tillämpbar.

Koppling till gällande styrdokument

En viktig intention i gällande Översiktsplan 2040 är att knyta samman Norrtälje med Arlanda och Uppsala där stora arbetsmarknader finns. För att göra detta behöver riksväg 77 rustas upp och tillåta högre hastigheter. Med bättre pendlingsmöjligheter kan fler bo och leva i Norrtälje kommun.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Ej tillämpbar.

Förvaltningens analys och slutsatser

Ej tillämpbar.

Tidplaner

Remisstid är 2020-09-09 -- 2020-10-12. Trafikverket (2020-09-23) har bekräftat Norrtälje kommuns begäran om förlängd remisstid till 2020-11-09.

Anette Madsen
Kommundirektör

Linda Börjesson
Avdelningschef
Planering- och strategiavdelningen

Bilagor

Bilaga 1 – Yttrande gällande granskningsförslag för ombyggnad av väg 77 delen Uppsala Länsgräns – Eknäs

Beslut skickas till

Trafikverket
Biträdande kommundirektör
Avdelningschef Planering och strategi
Översiktsplanerare

Yttrande gällande granskningsförslag för ombyggnad av riksväg 77 delen Uppsala Länsgräns – Eknäs, Norrtälje kommun, Stockholms län

Trafikverket har remitterat rubricerat ärende till Norrtälje kommun. Ombyggnad av riksväg 77 har delats in i tre etapper varav detta vägplaneförslag utgör etapp 1.

Trafiksäkerhet och vägstandard

Norrtälje kommun har i flera remissyttranden och skrivelser till Trafikverket påtalat de stora trafiksäkerhetsproblem som kommer att uppstå om vägen inte byggs mötesfri med 2+1 körfält i 100 km/tim. Trafikverket har meddelat på kommunledningsmöte i september 2019 att verket avser att tillmötesgå kommunens krav med att se över möjligheterna för en hybridvariant mellan 1+1 körfält och 2+1 körfält. I remitterat förslag till vägplan saknas lösning för omkörningsfält och någon återkoppling på att en sådan hybridvariant har utretts har inte delgivits kommunen.

Riksväg 77 har redan en stor andel tung trafik till/från Kapellskär och är en transitväg för den tunga trafiken. Den tunga trafiken kommer att öka ännu mer mot prognosår 2030 och Trafikverket föreslår även att vägen ska uppgraderas från BK 1 (64 ton) till BK 4 (74 ton). Den tunga trafiken är begränsad att köra i 80 km/tim men snitthastigheten för personbilar kommer att ligga på närmare 90 km/tim, vilket data från vägar med samma utförande visar. Detta kommer att leda till ett omfattande omkörningsbehov med betydande risker för frontalkollisioner och stor stress för den tunga trafiken. Vägar utan denna transittrafik som finns på riksväg 77 är inte lika olycksdrabbade.

Det finns en rad trafiksäkerhetshöjande effekter av att bygga vägen mötesfri med 2+1 körfält. En mötesfri 2+1 väg kommer att minska de svåra olyckstyperna med hela 44% jämfört med 1+1 körfält¹ vilket är i linje med *Nollvisionen* att minska antalet svårt skadade och döda samt prioritera ned åtgärder som snarare enbart minskar antalet olyckor med lindrigare skadeföljd.

För trafiksäkerheten har föreslagen mitträffling en god förebyggande verkan på smala vägar men mindre effekt på 8-10 meter breda vägar som riksväg 77 planeras för. Riksväg 77 har en stor andel tung trafik varav en stor andel internationella transporter i form av EU-semitrailerekipage som är extremt halkkänsliga. Föreslagen utformning med 1+1 körfält med mitträffling på 45% av hela sträckan etapp 1 till etapp 3 har ingen effekt alls på tunga transporter som råkar ut för halka. Norrtälje kommun kräver att Trafikverket redogör för hur verket avser att säkerställa en trafiksäker utformning utifrån den trafiktyp som går på vägen. Trafikverkets förslag att siktröja raksträckor är inte en tillräcklig åtgärd. Snarare kommer stressade omkörningssituationer att lokaliseras till dessa sträckor med ökad risk för frontalkollisioner. Skulle Trafikverket överväga mittbarriär som har möjlighet att fånga upp tunga transporter är en sådan åtgärd lika kostsam som att bygga vägen med 2+1 körfält, varför det senare måste övervägas.

¹ VTI Rapport 790 (2013) *Säker framkomlighet – sammanfattande resultat* (Hämtad den: 2017-12-10) <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:670675/FULLTEXT01.pdf>

Riksväg 77 har också en viktig funktion för den långväga personbilstrafiken. Vid byggnation av vägar i det funktionellt prioriterade vägnätet för långväga persontrafik, dit riksväg 77 tillhör, är målstandard normalt mötesfri väg i 100 km/tim. Ett konkret exempel på liknande vägar som planeras för mötesfri väg i 100 km/tim är riksväg 61 Fagerås - Riksgränsen. Av 29 pågående projekt i landets regionala planer som byggs som mötesseparerade vägar i 100 km/tim kan kommunen konstatera att 9 vägprojekt har ett mindre trafikflöde än riksväg 77. 8 vägprojekt har knappt över den trafikmängd som riksväg 77 har. När det gäller den tunga trafiken har hela 24 av 29 vägprojekt en mindre andel tung trafik än riksväg 77. Det är anmärkningsvärt hur Trafikverket region Stockholm kan göra andra bedömningar än vad som är fallet på andra håll i landet samt med vilka kriterier Trafikverket har utgått ifrån i denna bedömning.

Trafikverket menar att målstandard för projektet utgår från den tunga trafiken som är begränsad att köra i högre hastighet än 80 km/tim. Norrtälje kommun menar att den tunga trafiken utgör ca 20 % av vägens funktion och att Trafikverket inte kan bortse ifrån de resterande ca 80 % som består av lokal och regional personbilstrafik som har behov av en högre och trafiksäkrare standard. Den ökade hastigheten skulle öka den regionala tillgängligheten och integrationen i regionen. Regional pendling för arbete och studier utgör en viktig del av vägens funktion. Norrtälje kommun har redan idag ca 2000 pendlare till Uppsala och Arlanda. Arlanda beräknas dessutom växa upp till 30 000 arbetsplatser mot år 2030. Norrtälje och Rimbotrakten måste ges bättre möjligheter att integrera med övriga regionen vilket skulle vara till gagn för hela norra länet.

Skillnaden i restidskostnad mellan vägtyperna 80 km/tim och 100 km/tim är i storleksordningen 11 Mkr/år och stiger ju mer trafiken i framtiden ökar. Under väginvesteringens kalkylperiod på 60 år skiljer det alltså mer än 660 Mkr i restidskostnad mellan 80 km/tim och 100 km/tim varför det är mer samhällsekonomisk lönsamt att bygga vägen med 2+1 körfält.

Norrtälje kommun anser att en riksintresseklassad väg ska vara utformad för att tillåta hastigheter som överensstämmer med vägens status. Riksväg 77 ska till största delen byggas i ett helt nytt läge söder om Långsjön, Rimbo och Finsta. Sammanlagt planeras ca 16 km helt ny väg att byggas av totalt ca 27 km. Av de sträckor där vägen ändå ligger kvar i befintligt läge krävs att vägen byggs upp som helt ny precis bredvid befintlig väg. När i stort sett hela sträckan därmed måste byggas från grunden, utifrån Trafikverkets tidigare uppdrag att uppgradera befintlig väg, anser Norrtälje kommun att Trafikverket kräver att länsplanens budget måste utökas för att anpassas till de behov som föreligger. Norrtälje kommun vill bidra i sådana dialoger.

Gång- och cykel

Norrtälje kommun har i samtliga tidigare yttranden rörande planeringen av riksväg 77 påtalat brister i trafiksäkerheten i allmänhet och trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter i synnerhet.

Trafikverket föreslår att vägen utformas med 7,0 meter bred körbana och 0,75 meter sidoremsa. Eftersom skyltad hastighet höjs till 80 km/tim och den nya medelhastigheten därmed kommer att hamna närmare 90 km/tim, med en fortsatt stor ökning av tung trafik, anser Norrtälje kommun att förslaget med 0,75 meters sidoremsa för oskyddade trafikanter är en alldeles för låg ambitionsnivå när det gäller oskyddade trafikanter som fortsatt kommer att få utstå en otrygg och stressande trafikmiljö. Trygg och säker cykling kräver minst 1,5 meter vägren med minst 0,9 meter arbetsbredd för cyklister. Föreslagna 0,75 meter motsvarar precis ett cykelstyres bredd vilket innebär ett farligt kort avstånd

från fordonstrafiken i en hastighet om ca 90 km/tim. Med sidoremsor om 0,75 meter tillämpar Trafikverket de minimumkrav som finns på sidoremsor enligt VGU vilket är en för låg ambitionsnivå. VGU ger Trafikverket möjlighet att utforma sidoremsan bredare än så.

Norrtälje kommun har i tidigare samråd efterfrågat en stråk- och behovsanalys för oskyddade trafikanter för att vidta åtgärder lokalt och för att skapa platsspecifika anpassningar. Det innebär att boende utmed vägen måste ges möjlighet att ta sig till grannar, närmsta hållplats och till närmsta serviceort. En sådan analys är särskilt viktig för kommande etapp 2 och 3.

I remitterad vägplan för etapp 1 föreslår Trafikverket att lokalt öka sidoremsan från 0,75 meter till 1,3 meter mellan anslutningar och närmsta hållplats samt föreslår att anlägga en separerad gång- och cykelbana i Gottröra vilket är positivt. På dessa delar av riksväg 77 anser Norrtälje kommun att behoven är sådana att lösningarna är fullt godtagbara och väl anpassade. Norrtälje kommun vill dock påpeka att Trafikverket inte har följt denna princip vid samtliga hållplatser vilket bör göras. Ligger en anslutning och hållplats på motsatt sida av varandra måste även sidoremsan på hållplatsens sida öka från 0,75 meter till 1,3 meter.

Hållbart resande

Strategisk lokaliserade pendlarparkeringar utmed stråk där regional kollektivtrafik finns är en viktig del av arbetet med hållbart resande. Norrtälje kommun utgör en tredjedel av Stockholms län och majoriteten av kommuninvånarna bor på landsbygden och i mindre orter. För att stimulera till resande med kollektivtrafik är strategiskt lokaliserade pendlarparkeringar en viktig attraktivitetshöjande åtgärd för kollektivtrafiken.

I Gottröra finns behov av en pendlarparkering som kan möjliggöra att boende i Närtuna, Gottröra och Abrahamsby på ett attraktivt sätt kan nå stomlinje 677 mot Uppsala/Arlanda/Norrtälje. Trafikverket anger att ändamålet med en ombyggd riksväg 77 är att bidra till miljömässigt hållbart resande. Samtidigt är trafiklösningar anpassade för gång, cykel och kollektivtrafik begränsande i vägförslaget. Trafikverket anser att det är kommunens uppgift att stå för anläggnings- och driftsansvar av pendlarparkeringar trots att verket anlagt en pendlarparkering på Rådmansö i samband med ombyggnad av E18. Norrtälje kommun anser att Trafikverket måste stå för anläggande och driftansvar för en pendlarparkering i Gottröra, särskilt när Stockholms läns landsting erbjuder anläggningsmedel. Som kommun har Norrtälje kommun endast driftansvar i tätorter. Det måste även vara Trafikverkets ansvar i samhällsplaneringen att bidra till ökat resande med andra färdmedel än med bil.

Norrtälje kommun anser att anläggnings- och driftansvar för pendlarparkeringen måste vara löst innan Trafikverket fastställer vägplanen.

NORRTÄLJE KOMMUN

Bino Drummond
Kommunstyrelsens ordförande

Anette Madsen
Kommundirektör